

stemmelse, som kunne passe paa hver enkelt Kommune. Det indskrænker sig derfor til at opstille det Maal, hvorefter der skal stræbes, uden at paabyde dets sieblikkelige eller ubetingede Gjennemførelse. Der skal saaledes i den almindelige Almue- og Borger-skole stræbes hen til, at Klasserne blive eetaarige, og kan dette ikke naas, skal der idetmindste inden 3 Aar være 3 Klasser, hvor ikke aldeles særlige Forhold gjøre en Undtagelse ønskelig. Fremdeles skal der stræbes hen til Indførelsen af daglig Selbudsundervisning, og, hvor dette ikke kan naas, skal der idetmindste være i Gjennemsnit i den laveste Klasse 3 Timers daglig Undervisning, og i de øvrige Klasser 3 hele Dages Undervisning om Ugen. Samtidig maa der ikke undervises mere end 40 Børn i en Klasse, og dette Antal skal efterhaanden søges bragt ned til 30. Foruden de hidtil paabudne Fag skal der undervises i Dans, Nordens Historie, Naturhistorie samt, hvor det er muligt, Verdenshistorie og Tegning, i Husflids- Arbejder og kvindeligt Haandarbejde. Bestemmelserne ere saaledes istand til at modtage en højt forskellig Anvendelse, de kunne udvides og indskrænkes efter et Skjøn; men dette Skjøn henlægges ikke til Kommunerne, men i Virkeligheden til Ministeren, der alene har Afgjørelsen, naar der skal oprettes faste Lærere, og ellers naar Skoledirektionernes Mening er forskellig fra Kommunalbestyrelsernes. Vi forstaa ikke, hvorledes dette kan forenes med Grundlovens Løfte i § 91, at „Kommunernes Net til under Statens Tilsyn selvstændig at styre deres Anliggender vil blive ordnet ved Lov;“ thi Statsstyrelsen kan jo her gribe ind overalt. Den kan uden Hensyn til, om Kommunerne billige Ordningen eller ikke, indensfor de fastsatte meget vide Grændser bestemme Skolernes Antal og Distrikter, Undervisningens Tid og Fag, Klassernes Antal, Lærernes Lønninger osv. Statens i Grundloven forudsatte Tilsyn er blevet til dens Styrelse, og Kommunernes Selvstyrelse er bleven til deres Udførelse af Statens Villie. Vi ere, som foran udviklet, overbeviste om, at en saadan Ordning utvilsom vil fjerne Befolkningen fra Skolen og dens Gjerning istedetfor at knytte den dertil og derved tilveiebringe Hovedvilkåret for, at det i Lovforslaget tilfattede Maal kan søges fra Papiret ud i frugtbar Virksomhed. Udvalgs-Flertallet i 1873 udtalte ogsaa, at „det maa være Kommuneraadets Sag at lede og styre Kommunens offentlige Skolevæsen dels umiddelbart, dels middelbart gennem et Udvalg eller Navn af særlig dertil skittede Mænd. Staten har kun, baade for det almindelige Formaalets Skyld og til Sikkerhed for den rette Anvendelse af dens Tilskud, gennem Loven at foreskrive visse Regler og at vaage over deres rette Overholbelse. Vi kunne imidlertid ikke følge dette Flertal, naar det tror hermed at kunne forene, at der ved Lovgivningen paalægges Kommunerne uden forudgaaende Samtykke ny større Byr-

der, end der alt paahvile dem, ja endog Indretning af Selbudsundervisning for hvert Barn 5 Dage egentlig. Statens Evangligeoverfor den enkelte Kommune maa strengt taget være begrænset ved dens Evangligeoverfor Forældrene. Naar Kommunen søger for, at Forældrene kunne skaffe deres Børn den fyldestgjørende Tilegnelse af det foreskrevne Lovmaal af Kundskab og Færdighed, har den opfyldt, hvad Staten ubetinget bør kræve af den (vor § 18). Selvsjælgelig bør saavel Kommunerne som Staten stræbe efter Gode at gaa endog langt ud derover og f. Ex. at naae de forskjellige Maal, Lovforslaget sætter for Folkeundervisningen; men dette bør Kommunerne gjøre frivillig, og Staten bør ifkun fremme det ved Opmuntring og Understøttelse, ikke ved Befalinger eller Evang. Vel kan det, især hvor den udøvende Magt ikke er i Overensstemmelse med den lovgivende, have sin Betydning, at Statens Evanglier efter faste Lovregler istedetfor efter Statsstyrelsens Skjøn; men for selve Kommunen vil Indskrænkningen i dens fri Virksomhed og i dens Ledelse af sit Skolevæsen være lige følelig. Viser man derimod Kommunernes Vælgere den Tillid at forudsætte, at de ville fremme Undervisningen paa bedste Maade, saavidt deres Gode strække til, og Statens Hjælp gjør det muligt for dem, vil den enkelte Kommune lettere faae den rette Følelse af Selvstændighed, Myndighed og det dermed forbundne Ansvar og ansvar til en Selv- virksomhed, som, naar den finder den rette aandelige og materielle Støtte hos Staten, upaatvilelig vil give vort offentlige Skolevæsen et hidtil ukjendt Opving, og det i fuld Overensstemmelse med de paa hver Sted tilstedeværende eiendommelige Forhold og med Sikkerhed for de enkelte Kommuners økonomiske Liv.

Al Hensyn til den Uengstlighed, hvormed Mange endnu betragte en saadan kommunal Selvstændighed, have vi, skjøndt vi paa ingen Maade dele denne Uengstlighed, dog troet at kunne foreslaa, at ingen Kommune paa egen Haand maa gaa ned under det Nøgjældende (vor § 10). Den Evang, der derved paalægges Kommunerne, vil som alt Tilvant føles mindre og vil blive nogenlunde uskadelig, naar den kan betragtes som afsluttet, og naar den kommunale Selvstændighed isøvrigt anerkendes overalt, hvor der bliver Tale om nye Fremskridt eller nye Byrder (vor § 11). I Overensstemmelse hermed have vi end ikke villet paabyde Kommunerne at indskrænke Børneantallet i hver Klasse fra 50 til 40, undtagen hvor de af andre Grunde og med Udsigt til Statens Understøttelse oprette 3 Klasser i Skolen. At der endnu, 14 Aar efter Lovens ubetingede Bud om 50 Børn som det højeste Antal i en Klasse, findes 50 Skoler, hvort det er overskredet, viser, hvilke Vanskeligheder man i saa Henseende kan have at kæmpe